

Prymuk, O. R., Ustynovych, N. V. and Yaroshok V.M. (2019) “Research and forecasting of the market of consumption of pork”, O. (2019) “Development of energy management as the main technique of energy efficiency of production enterprises”, *Management and entrepreneurship: trends of development*, 1 (07), pp. 101-108.
doi: [10.26661/2522-1566/2019-1/07-11](https://doi.org/10.26661/2522-1566/2019-1/07-11)

Received:
5 March, 2019
1st Revision:
7 March, 2019
Accepted:
10 March, 2019

УДК: 338.433: 636:084

DOI [10.26661/2522-1566/2019-1/07-11](https://doi.org/10.26661/2522-1566/2019-1/07-11)

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РИНКУ СПОЖИВАННЯ ПОГОЛІВ'Я СВИНИНИ

ПРИЙМУК ОЛЬГА РОМАНІВНА, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування, Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ
[ORCID ID: 0000-0003-1265-272X](https://orcid.org/0000-0003-1265-272X)

УСТИНОВИЧ НАТАЛЯ ВОЛОДИМИРІВНА, старший викладач кафедри економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування, Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ
[ORCID ID: 0000-0002-3294-946X](https://orcid.org/0000-0002-3294-946X)

ЯРОШОК ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА, магістрант, Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ

Ключові слова: поголів'я свинини, вирощування свинини, ринок споживання, державна підтримка, зовнішні ринки

Ринок м'яса та м'ясної продукції є одним із самих значних сегментів ринку продовольчих товарів, як за місткістю, так і за кількістю учасників. Обсяг споживання м'яса залежить від рівня доходів населення, а його структура – свинина, яловичина, курятина – від споживчих звичок та співвідношення цін. Метою статті є дослідження ринку споживання поголів'я свинини в Україні та прогнозування її динаміки. Предметом дослідження є обґрунтування обсягів споживання свинини на м'ясному ринку країни та виявлення їх чинників. У ході дослідження застосовувалися методи порівняння, аналізу статистичних даних та графічні методи.

Наукова значущість роботи полягає в аналізі основних факторів, що впливають на ринок споживання свинини та прогнозуванні динаміки зміни ключових показників його діяльності. Як висновок наводиться необхідність активізації державної підтримки господарств по вирощуванню свинини та розширення нових зовнішніх ринків. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та ефективності функціонування ринку м'яса, що безпосередньо впливає на розвиток економіки як окремих регіонів, так і країни в цілому.

ИССЛЕДОВАНИЕ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РЫНКА ПОТРЕБЛЕНИЯ ПОГОЛОВЬЯ СВИНИНЫ

Рынок мяса и мясной продукции является одним из самых крупных сегментов рынка продовольственных товаров, как по емкости, так и по количеству участников. Объем потребления мяса зависит от уровня доходов населения, а его структура – свинина,

ПРИЙМУК ОЛЬГА РОМАНОВНА, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики, маркетинга и бизнес-администрирования, Государственный университет инфраструктуры и технологий, г. Киев
[ORCID ID: 0000-0003-1265-272X](https://orcid.org/0000-0003-1265-272X)

УСТИНОВИЧ НАТАЛЬЯ**ВЛАДИМИРОВНА**, *старший**преподаватель кафедры**экономики, маркетинга и бизнес-**администрирования,**Государственный университет**инфраструктуры и технологий, г.**Киев**ORCID ID: 0000-0002-3294-946X***ЯРОШОК ВАЛЕНТИНА****НИКОЛАЕВНА**, *магістрант,**Государственный университет**инфраструктуры и технологий, г.**Киев*

говядина, курятина – от потребительских привычек и соотношении цен.

Целью статьи является исследование рынка потребления поголовья свинины в Украине и прогнозировании его динамики. Предметом исследования является обоснование объемов потребления свинины на мясном рынке страны и выявление их причин. В ходе исследования применялись методы сравнения, анализа статистических данных и графические методы. Научная значимость работы заключается в анализе основных факторов, влияющих на рынок потребления свинины и прогнозировании динамики изменения ключевых показателей его деятельности. Как вывод приводится необходимость активизации государственной поддержки хозяйств по выращиванию свинины и

расширении новых внешних рынков. Это будет способствовать повышению конкурентоспособности и эффективности функционирования рынка мяса, который непосредственно влияет на развитие экономики как отдельных регионов, так и страны в целом.

Ключевые слова: *поголовье свинины, выращивание свинины, рынок потребления, государственная поддержка, внешние рынки*

RESEARCH AND FORECASTING OF THE MARKET OF CONSUMPTION OF PORK

Purpose. The purpose of the article is to study the market for consumption of pork livestock in Ukraine and forecast its dynamics.

Design/methodology/approach. In the course of the study, methods of comparison, analysis of statistical data and graphic methods were used.

Findings. The subject of the study is the substantiation of the volume of consumption of pork in the meat market of the country and the identification of its factors.

Pork is a very promising industry that is developing dynamically. A number of companies plan to increase the stock, opening new pig farms on their farms. Therefore, the issue of studying the market situation of consumer consumption of pork is relevant, taking into account the perspective expectations of its growth in large farms with vertical integration.

The main factors influencing the dynamics of the number of livestock are: the outbreak of African swine fever; reduction of demand in the domestic market; reduction of state support to the pig industry; export of pork.

Over time, the pork market will expand, with both production and consumption growing. The ever-increasing demand for it encourages producers to develop innovative technologies to increase pork production and improve its quality.

Research limitations/implications. The scientific significance of the work is in the analysis of the main factors influencing the market of consumption of pork and forecasting the dynamics of changes in key indicators of its activity. As a conclusion, the necessity of intensification of state support of farms for

OLGA PRYMUK, *Ph.D. in Economics, Associate Professor, Associate Professor, Department of Economics, Marketing and Business Administration, State University of Infrastructure and Technologies, Kyiv*
ORCID ID: 0000-0003-1265-272X

NATALIA USTYNOVYCH,
Senior Lecturer of the Department of Economics, Marketing and Business Administration, State University of Infrastructure and Technologies, Kyiv
ORCID ID: 0000-0002-3294-946X

VALENTINA YAROSHOK,
master, State University of Infrastructure and Technologies, Kyiv

growing pork and expansion of new external markets is presented.

Originality/value. The practical significance of the research is to identify factors influencing the volume of sales of pork, contribute to increasing the competitiveness and efficiency of the meat market, which directly affects the development of the economy as separate regions and the country as a whole.

Key words: *pork livestock, pork, consumer market, state support, foreign markets*

Постановка проблеми. Ринок м'яса та м'ясної продукції є одним із самих значних сегментів ринку продовольчих товарів, як за місткістю, так і за кількістю учасників. Обсяг поживання м'яса залежить від рівня доходів населення, а його структура – свинина, яловичина, курятина – від споживчих звичок та співвідношення цін. Але можна з точністю сказати, що ринок споживання свинини в Україні займає переважне місце. Особливості формування даного ринку полягають у його специфікації. Попит на м'ясо свинини на протязі всього року залишається незмінним.

Свинарство є дуже перспективною галуззю, що динамічно розвивається. У 2016 р. прибутковість бізнесу свинарства (виробництво саме в живій вазі) зросла, оскільки знизився ринок конкуренції та зменшилася пропозиція на ринку, що призвели до зростання цін реалізації, хоча собівартість вирощування свинини (більше ніж 70 % – вартість зернових) зростає з набагато меншими темпами.

Ряд підприємств планують нарощувати поголів'я, відкриваючи нові свинокомплекси на території своїх господарств. Так, у 2018 р. 5 господарств в Дніпропетровській, Волинській, Житомирській, Черкаській і Харківській областях планують посилити маточне поголів'я в середньому на 1 000 – 1 500 голів [1].

Тому актуальним є питання дослідження кон'юнктури ринку споживання поголів'я свинини, враховуючи перспективні очікування його приросту у великих господарствах з вертикальною інтеграцією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість економістів-аграрників, які досліджували питання розвитку галузі свинарства, приділяли увагу аналізу особливостей і проблемам формування ринкової кон'юнктури вирощування та реалізації поголів'я свинини. Так, В. Г. Андрійчук, О. М. Бородіна, Н. М. Вдовенко, Н. П. Грищенко, С. М. Кваша, С. М. Приліпко, В. С. Паштецький, С. М. Приліпко,

П. Р. Пуцентейло [4], В. П. Рибалко, В. С. Шепелєв тощо, акцентували свою увагу на формування високих темпів попиту і пропозиції свинини залежно від вирішення соціальних питань та перспектив зростання купівельної спроможності українців. Проте, не зважаючи на вагомість їхніх розробок, питання дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку продукції свинарства в Україні потребує ґрунтовного дослідження.

Постановка завдання. Мета статті – визначити основний цільовий сегмент споживачів свинини, проаналізувати теперішній стан галузі свинарства в сільськогосподарських підприємствах та визначити потенціал її розвитку, здійснити маркетингові дослідження ринку споживання свинини в Україні, спрогнозувати тенденції розвитку даної галузі. Для досягнення поставленої мети вирішуються такі основні завдання: проаналізовано динаміку ринку споживання поголів'я свинини, виявлені фактори зниження обсягів їх вирощування та реалізації, зроблено прогноз основних показників ринку свинини у перспективі.

На даний час питанням досягнення позитивної динаміки на ринку споживання свинини приділяється багато уваги, проте наукові погляди стосовно основних факторів її забезпечення не завжди збігаються, що потребує подальших досліджень.

Виклад основних результатів. На ринку свинини в Україні спостерігалось стрімке скорочення поголів'я за останні 5 років. Основні причини негативної динаміки: епідемія африканської чуми свиней (АЧС), скорочення попиту на внутрішньому ринку і зменшення державної підтримки сільськогосподарських підприємств.

Розглянемо динаміку вирощування поголів'я свинини різними суб'єктами господарської діяльності в Україні за 2014 – 2018 рр. (рис. 1).

Поголів'я свиней за останні 4 роки

скоротилося на 21 %. Більш різке скорочення відбулося в приватному секторі (-29 %), в меншій мірі – на сільськогосподарських підприємствах (13 %).

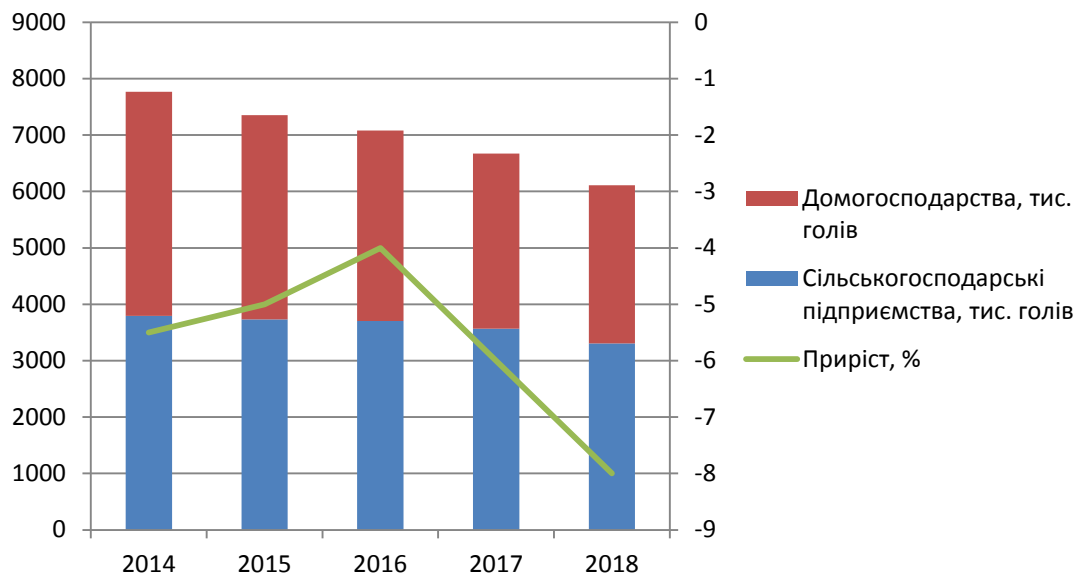

Рис. 1. Динаміка вирощування поголів'я свинини в Україні за 2014 – 2018 рр.

За статистичними даними [6] у 2017 р. сільськогосподарські підприємства України зменшили обсяги вирощування свиней на 9 % та обсяги їх реалізації на забій – на 7 % в порівнянні з попереднім роком (рис. 2).

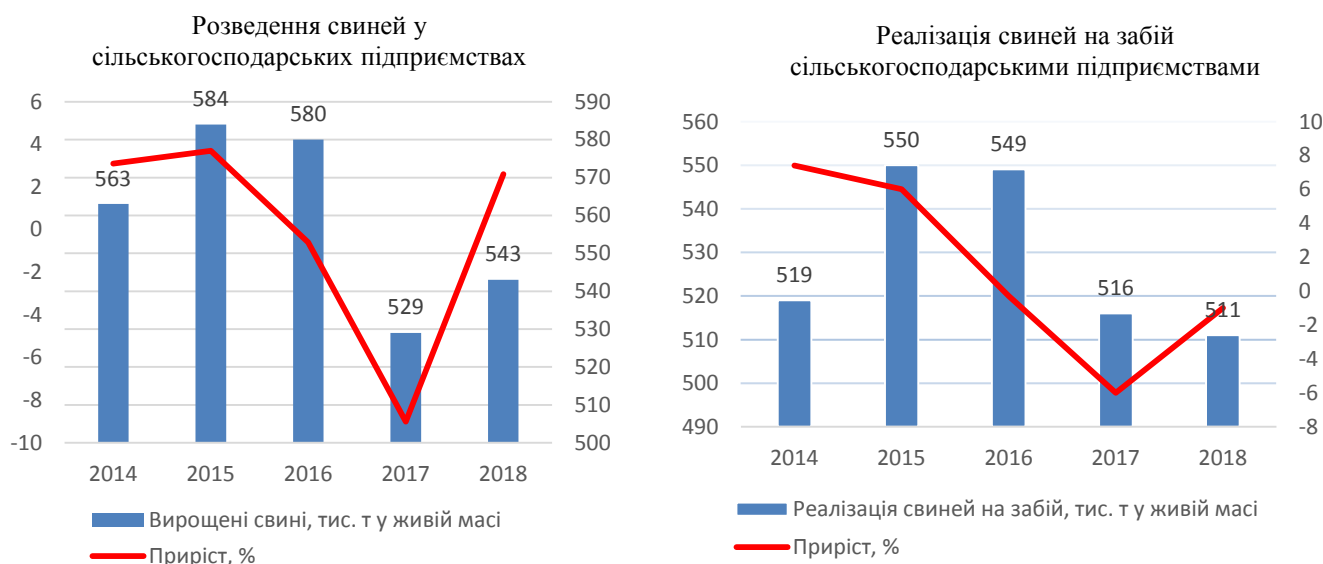

Рис. 2. Динаміка вирощування свиней та обсяг реалізації свиней на забій в Україні за 2014 – 2018 рр.

Основними факторами, що впливають на динаміку кількості поголів'я є:

- Африканська чума свиней (АЧС). При прямому впливі відбувається знищення реально

зараженого поголів'я, а при непрямому – прискорений збут поголів'я на забій підприємствами та домашніми господарствами, які перебували в зоні ризику і не могли забезпечити біобезпеку на підприємстві. Масова поява спалаху відбулася у 2017 р. і було зареєстровано 163 випадки, 6 з яких відбулися у промисловому секторі. Це призвело до закриття не тільки господарств, які реально були інфіковані, а й дрібних господарств, що перебували в цьому ж регіоні.

Станом на середину березня 2018 р. було зафіксовано 42 випадки. В цьому році відзначається істотне скорочення спалахів в приватному секторі, однак – збільшення у промисловому.

За даними Держпродспоживслужби [5] на кінець 2018 р. кількість випадків АЧС в країні скоротилася на 10 %. На рис. 3 зображена динаміка розповсюдження вибухів АЧС в Україні за 2014 – 2018 рр.

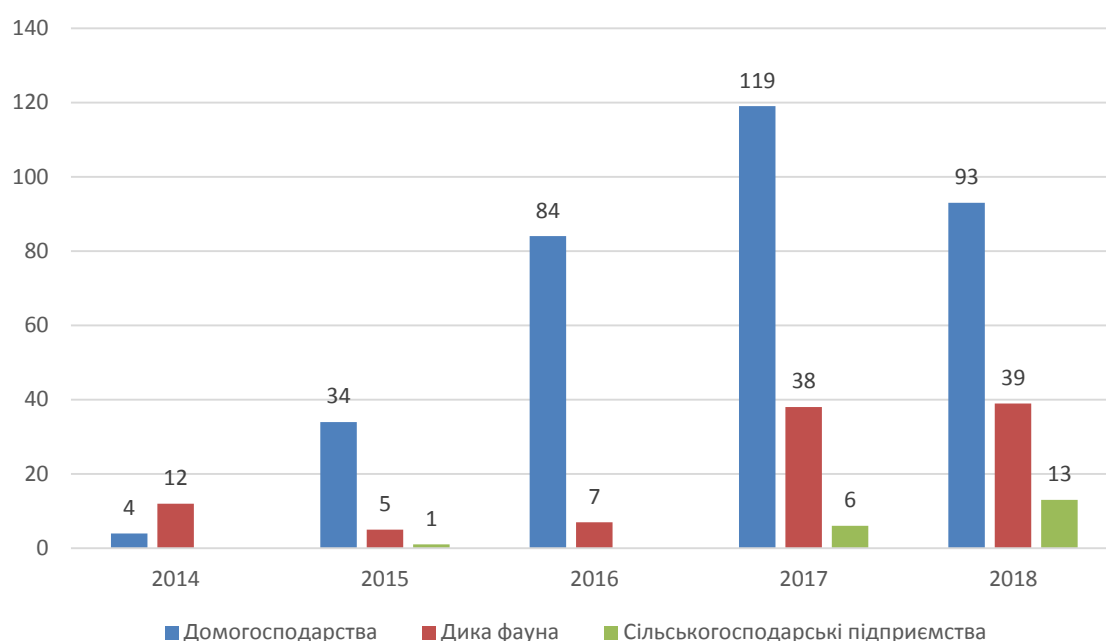

Рис. 3. Динаміка розповсюдження вибухів АЧС в Україні за 2014 – 2018 рр., од.

Дані рис. 3 демонструють зміну структури спалахів – близько половини випадків зафіксовано в дикій фауні. Це свідчить про зменшення ризику занесення вірусу в домашні господарства і промислові підприємства. Якщо наявна тенденція до поширення АЧС збережеться, Україна до 2020 р. втратить понад 1,2 млн свиней, або 4 млрд грн, а сумарні втрати від непрямих витрат складуть 5 – 7,5 млрд грн [5].

- Скорочення попиту на внутрішньому ринку. Споживання м'яса в країнах, що розвиваються, зростає разом зі зростанням економіки.

Цей закон працює у всьому світі і, зазвичай, дуже гарно спрацьовує і в Україні. У період з 2014 по 2018 рр. відбувається зменшення попиту на споживання свинини.

Це відбувається внаслідок девальвації гривні у даний період та скорочення рівня реальних доходів населення.

За останні 4 роки споживання свинини скоротилося на 25 %, а курки – всього на 3 %.

Структура споживання м'яса в Україні: птах – 48 %, свинина – 37 %, яловичина – 14 %, інші види м'яса – 1 % м'ясного раціону (табл. 1).

Таблиця 1

Структура споживання м'яса в Україні за 2014 – 2018 рр., тис. т.

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Свинина	652,42	593,2	627,96	610,57	603,18
приріст, %	-	-9,1	5,9	-2,8	-1,2
Курятина	1 023,49	1 002,02	978,76	1 034,73	1072,2
приріст, %	-	-2,1	-2,3	5,6	3,6
Яловичина	299,1	251,8	261,4	234,4	223,2
приріст, %	-	-15,8	3,8	-10,3	-4,8

Такий розподіл обсягів споживання м'яса обумовлено такими чинниками.

- перехід споживачів на більш дешевий вид м'яса. У раціоні українців м'ясо птиці витісняє інші види м'яса через більшу доступність за ціною. Крім того, відбувається популяризація споживання курки, як здорового та дієтичного м'яса. У 2016 р. зменшується пропозиція м'яса курки внаслідок збільшення експортних квот (2,3 %), що зумовлює підвищення попиту на свинину на 5,9 %;

- низький рівень купівельної спроможності населення. Зниження купівельної спроможності населення за останні 5 років обумовлено різкою девальвацією національної валюти і як результат – підвищенням, в першу чергу, цін на імпортовані товари і послуги, а також стагнующим рівнем реальної заробітної плати населення із-за високої інфляції.

За прогнозами міжнародних організацій, в наступні 4 роки в країні буде спостерігатися поступова стабілізація економіки, що позитивно позначиться на загальному добробуті населення і призведе до поступового зростання попиту споживання м'яса свинини.

- Зменшення державної підтримки у галузь свиноводства. У 2017 р. на підтримку тваринництва було виділено 170 млн грн. Згідно бюджету України на 2017 р. було закладено 4 млрд грн прямих дотацій аграріям, замість спеціального режиму ПДВ, дію якого скасували 1 січня 2017 р. За перше півріччя 2017 р. аграріям нарахували 1,91 млрд грн. Половину всіх коштів – 890 млн грн – отримала найбільша агрокомпанія України «Миронівський хлібопродукт» [5]. Тому більшість промислових свиного господарств покладаються на власні сили. Адже державна

підтримка може тільки частково компенсувати витрати та полегшити фінансове навантаження, яке лягає на виробника, що бажає розвиватися. Заміна автоматичного механізму повернення ПДВ на прямі дотації для підприємств означає зменшення розміру дотацій в порівнянні з механізмом повернення ПДВ. Крім того, сам процес розподілу дотацій на ринку є непрозорим і ефективним.

- Експорт свинини. Україна експортує незначні обсяги свинини. Максимальний рівень – 27 тис. тонн м'яса (близько 7 % від загального обсягу виробництва м'яса свинини) експортували у 2015 р. Обсяги експорту 2016 р. і 2017 р. істотно нижче – 3 тис. тонн і 5 тис. тонн відповідно (близько 1 % від загального обсягу виробництва м'яса свинини).

Основним покупцем свинини українського виробництва була Росія (96,56 % від усіх зовнішніх поставок). З початку 2016 р. РФ заборонила ввезення українського м'яса на свою територію. Ввезення української свинини також заборонили Білорусь, Угорщина, Молдова, Вірменія, Румунія через АЧС.

Потенційно, відкрити ринки країн, які заборонили ввезення української свинини через АЧС допоможе механізм компартименталізації, сутність якого полягає у поділі тваринницьких господарств за ступенем їх біологічного захисту [5]. Підприємства з достатнім рівнем захисту отримують статус безпечних, і тоді їх продукція може виходити на зовнішні ринки. Однак перспективи його реалізації дуже туманні. Крім того, цей механізм не дозволить повернути найбільший експортний ринок Росії.

Таким чином, відкриття великих експортних ринків для українського м'яса в найближчій перспективі не передбачається.

Так, ембарго стало ударом для українських виробників, але воно мотивувало до пошуку нових можливостей. Основні країни, які потенційно будуть продовжувати купувати українську свинину в майбутньому – Гонконг, В'єтнам і Грузія. Однак ці країни здатні

компенсувати не більше чверті обсягів, які поставлялися тільки в Росію до 2016 р.

На основі аналізу чинників, що впливають на ринок споживання свинини можна спрогнозувати динаміку його ключових показників (табл. 2).

Таблиця 2

Прогнозні дані ключових показників ринку споживання свинини

Ключові показники	Тенденція, за роками	
	2014 – 2018	2019 – 2022
Кількість поголів'я свиней у сільсько-господарських підприємствах		
Експорт української свинини		
Ціна		
Споживча ціна		
Купівельна спроможність		
Річне споживання		

Прогнозні дані

Можна зробити наступні висновки щодо прогнозування ключових показників ринку споживання свинини:

– поголів'я свинини скоротилося на 17 %. Очікується поступове, не агресивне, нарощування поголів'я великими господарствами;

– втрата головного ринку – Росії. Відновлення обсягів експорту не передбачається;

– ціна на живу вагу зросла на 155 %. Прогнозується незначне зростання у гривневому еквіваленті, що викликано девальвацією національної валюти;

– споживча ціна зросла на 112 %. Прогнозується зростання ціни на 23 % на наступні 4 роки;

– суттєвий спад купівельної спроможності викликано зростанням цін та девальвацією. Прогнозується поступове, але дуже слабе, підвищення;

– скорочення річного споживання внаслідок зниження купівельної спроможності та схильністю споживачів перемикатися на більш дешевий вид м'яса. Очікується стагнація у 2019 р., а далі подальше зростання.

Висновки. Останні кілька років стали для українського ринку свинини важкими. У період

з 2014 – 2018 рр. спостерігалися тенденції скорочення поголів'я свиней в Україні, яке торкнулося 70 % областей в країні. Зменшилися обсяги реалізації свиней на забій, різке зниження (практично в 9 разів) обсягів постачання української свинини за кордон, падіння рівня рентабельності виробництва продуктів свинарства.

Надалі ринок свинини буде розширяться, причому буде зростати як виробництво, так і її споживання. Постійно зростаючий попит на неї стимулює виробників розвивати інноваційні технології для збільшення виробництва свинини та підвищення її якості.

Для розвитку галузі свинарства слід активізувати державну підтримку у вигляді дотацій на будівництво високотехнологічних ферм, побудованих за всіма нормами біобезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз ринку свинини в Київській, Одеській, Миколаївській, Херсонській областях та в Україні в цілому. Обґрунтування будівництва забійного цеху. 2017 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-svininy-v-kievskoj-odesskoj-nikolaevskoj-hersonskoj-oblastyah-i-v-ukraine-v-celom-obosnovanie-stroitelstva-ubojnogo-ceha-2017-god.> (дата звернення: 13.10.2018)

2. Вдовенко Н. М., Грищенко Н. П., Шепелев В. С. Регулювання ринку свинини України в умовах євроінтеграції: [монографія]. Видавничий дім «Кондор», 2017. 372 с.

3. Карп'як М. О. Особливості функціонування ринку м'яса в Україні та його вплив на розвиток економіки регіонів. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Випуск 1 (129). С. 77-80. URL:

[http://ird.gov.ua/sep/sep20181\(129\)/sep20181\(129\)_077_KarpyakM.pdf.](http://ird.gov.ua/sep/sep20181(129)/sep20181(129)_077_KarpyakM.pdf) (дата звернення: 5.02.2019)

4. Пуцентейло П. Р. Конкурентоспроможність м'ясного скотарства України: теорія і практика: монографія / П. Р. Пуцентейло. Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 420 с.

5. Результати діяльності у 2018 році / Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. [URL:

<http://www.consumer.gov.ua/Pictures/Files/Editor/document/pdf.> (дата звернення: 12.01.2019)

6. Тваринництво України: [стат. зб.] / за ред. О. М. Прокопенко; Держ. служба статистики України. Київ, 2018. 165 с.

REFERENCES:

1. Analysis of the pork market in the Kiev, Odesa, Mykolaiv, Kherson regions and in Ukraine as a whole. Substantiation of the construction of the slaughter shop. 2017 year, [Online], available at: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-svininy-v-kievskoj-odesskoj-nikolaevskoj-hersonskoj-oblastyah-i-v-ukraine-v-celom-obosnovanie-stroitelstva-ubojnogo-ceha-2017-god.> (Accessed 13 October, 2018)

2. Vdovenko N. M, Grishchenko N. P. and Shepelev V. S. (2017) *Rehulyuvannya rynku svynyny Ukrayiny v umovakh yevrointehratsiyi* [Regulation of the pork market of Ukraine in the conditions of European integration]: monograph, Kyiv: The publishing house Condor, 372 p.

3. Karp'yak M. O. "Features of the functioning of the meat market in Ukraine and its impact on the development of the regional economy", *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, [Online], Issue 1 (129), pp. 77-80, available at:

[http://ird.gov.ua/sep/sep20181\(129\)/sep20181\(129\)_077_KarpyakM.pdf.](http://ird.gov.ua/sep/sep20181(129)/sep20181(129)_077_KarpyakM.pdf) (Accessed 5 February, 2019)

4. Putsenteylo P. R. (2011) *Konkurentospromozhnist' m'yasnoho skotarstva Ukrayiny: teoriya i praktyka* [Competitiveness of meat cattle breeding in Ukraine: theory and practice] [Text]: monograph, Ternopil: Economic Thought, 420 p.

5. Results of activity in 2018. State Service of Ukraine for Food Safety and Consumer Protection [Online], available at: [http://consumer.gov.ua/.](http://consumer.gov.ua/) (Accessed 12 January, 2019)

6. *Tvarynyystvo Ukrayiny [ctat. zb.]* [Animal husbandry of Ukraine]: / ed. O. M. Prokopenko; The state Statistics Service of Ukraine, Kyiv, 2018, 165 p.